

KVINNOFRONTEN

e-post: kvinnofronten@sverige.nu

Org. nr: 802411-0119

Plusgiro: 5 56 23 - 3

www.kvinnofronten.nu

Till

Justitiedepartementet

Regeringskansliet

103 33 Stockholm

YTTRANDE

över SOU 2025:2 – Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter –
Diarienummer Ju2025/00072

Sammanfattning

Kvinnofronten svarar endast i den del som rör aborträtten.

Utredningens förslag till att grundlagsfästa aborträtten innebär att det i praktiken kommer att vara lika lätt som tidigare att kunna *begränsa aborträtten* via den vanliga abortlagen. Förslaget framstår därmed främst som ett spel för gallerierna.

Att grundlagsskydda aborträtten måste inte i sig vara negativt. Kvinnofronten motsätter oss dock detta betänkandes förslag, eftersom det inte på något sätt slår fast aborträtt som *kvinnors självbestämmanderätt över våra kroppar*, utan tvärtom förminskar aborträtten genom att vare sig nämna ordet *abort* eller ordet *kvinnor*. Om ett grundlagsskydd av aborträtten ska ha någon funktion behöver det vara med en formulering som utgår från *kvinnors rättigheter* och uttryckligen innehåller ordet *abort*. Kvinnofronten lämnar därför ett alternativt förslag till grundlagstext, se 5.8.2.

Kvinnofronten motsätter oss helt den del av betänkandets förslag som innebär att grundlagsstadga *statens rätt att i vanlig lag göra "särskilda begränsningar" av aborträtten för kvinnor som inte är svenska medborgare*. Abort handlar om kvinnors mänskliga rättigheter och ett grundlagsskydd får därmed inte undanta vissa kvinnor. Detta är inte heller förenligt med EU-rätten. Om denna del ska kvarstå måste Kvinnofronten *avstyrka* förslaget till grundlagsskyddad aborträtt i sin helhet.

Kvinnofronten vill även markera mot kommitténs vilseledande påståenden om att en abortlag i grunden skulle handla om en "etisk konflikt" mellan kvinnans rätt till abort och "fostrets" rätt till liv. De allra flesta aborter i Sverige görs på embryostadie, och har därmed ingenting med gränsdragningfrågor att göra. Sett till den faktiska verkligheten av aborter framstår betänkandets formuleringar snarast som hämtade från amerikanska abortmotståndares inställning att livet ska räknas från befruktningssögonblicket. En så extrem syn hör inte hemma i en statlig utredning i Sverige idag.

Kommentarer

Grundlagsskyddad abort och kommitténs förslag

Att aborträtten *formellt* kan sägas stärkas om den slås fast bland grundläggande fri- och rättigheter stämmer. Men så som kommittén nu föreslår att den rätten ska skrivas in i grundlagen kommer det i praktiken inte att innebära något skydd alls. Det säger bara *att* någon alls har rätt att avbryta en graviditet, inte *under vilka*

omständigheter. Förutsättningarna ska fortsatt regleras i vanlig lag, som alltså är lika lätt som tidigare att ändra i.

Det som hotar aborträtten idag är främst att den i praktiken *begränsas* på olika sätt, vilket vi kan se i flera andra länder. Exempelvis till att gälla endast några få veckor, att information om abort förbjuds, att kostnaden inte längre ingår i sjukförsäkringen vilket innebär att endast välbärgade kan göra abort, att tillgången till var någonstans sådan vård erbjuds begränsas, samt att vårdpersonal kan vägra utföra aborter med hänvisning till så kallad "samvetsfrihet". Det senare har vi redan kunnat se att även riksdagsledamöter i Sverige från både KD och SD har lagt motioner om.

Det faktum att samtliga partier i riksdagen står bakom detta förslag kan därmed antyda något om hur liten betydelse grundlagsskyddet i praktiken förväntas få. Att skriva in aborträtten på det sätt som kommittén föreslår blir främst ett spel för gallerierna.

Kvinnofronten vill därför betona att detta slags symbolpolitiska spel inte stärker kvinnors rätt till abort. Ett till intet förpliktande förslag till grundlagsfästade av aborträtten hade vi dock inte motsatt oss, eftersom det inte måste skada aborträtten. Att vi emotsätter oss denna kommittés förslag beror på att det inte nämner vad aborträtt som sådan är, och att den för vissa kvinnor föreslås kunna begränsas. Se vidare punkterna 5.8.2 och 10.2.

Kvinnors rätt till kroppslig integritet

Utredningen konstaterar att i Sverige 2023 utfördes majoriteten av aborterna före vecka 7, och 94 procent före vecka 12. Hela 97 procent av aborterna kan därför utföras genom medicinsk abort.

Det innebär följaktligen att majoriteten aborter i Sverige genomförs på embryostadie, och alltså inte har något som helst med gränsdragningsfrågor att göra.

Trots det skriver kommittén återkommande om abortlag som att det "*I grunden finns en etisk konflikt mellan en gravid kvinnas rätt till abort och fostrets rätt att få fortsätta att utvecklas till ett barn.*"

I själva verket utgör antalet sena aborter endast en (1) procent av aborterna i Sverige.¹ Gränsdragningsfrågor kan självklart ändå vara viktiga, men de är *inte* vad aborträtt i grunden handlar om. Abort handlar både i grunden och huvudsakligen om kvinnors kroppsliga integritet, om *kvinnors rätt att bestämma över våra egna kroppar*. Att utredningen gång på gång återkommer till abort som "etisk konflikt" och frågan om livet ska räknas från befruktningsogonblicket – *i en utredning som inte alls har i uppdrag att ta ställning till gränsdragningsfrågor utan endast ska föreslå ett grundläggande stärkande av aborträtt som sådan* – är djupt oroande.

Avsnittskommentarer

5.8.2. REGLERINGENS UTFORMNING

Utredningens förslag till grundlagstext är som bäst meningslöst: "*Den som är gravid har rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag.*"

Det som regeringen angivit som skäl till att man vill grundlagsskydda aborträtten är att den är hotad idag. Inte främst i Sverige, utan i andra delar av världen. Men hotet mot aborträtten i världen är ett konkret hot mot *kvinnors rättigheter*. Ändå nämns inte ens ordet *kvinnor* eller *rätten att bestämma över våra egna kroppar* i kommitténs konkreta lagtextförslag.

För att motverka hot krävs att man sätter ord på vad som pågår. Det könsneu-

trala språk som svenska lagstiftare och myndigheter allt mer har börjat använda osynliggör istället kvinnoförtryckets grunder. Kvinnorörelsen har sedan länge påtalat detta. Liknande kritik har kommit från exempelvis Europarådets expertgrupp GREVIO angående det könsneutrala språkbruket i den svenska politiken kring mäns våld mot kvinnor.² Med andra ord: för att kunna skydda kvinnors rättigheter måste de benämnas som just *kvinnors* rättigheter, men det gör inte betänkandets förslag till grundlagstext.

Inte heller nämns ordet *abort* i lagtextförslaget. Detta trots att utredningen citerar internationella diskussioner, som exempelvis en resolution antagen av Europaparlamentet 2024 som uttryckligen vill införliva tillgång till "*säker och laglig abort*" i EU-rättsstadgan som en del av "*Människans rätt till integritet och rätt att bestämma över sin egen kropp*".

Förutom att förslaget till grundlagstext varken nämner orden *kvinnor* eller *abort*, föreslår kommittén inte heller att den nya lagtexten ska föras in i grundlagen under den rubrik som handlar om just kroppslig integritet.

Det betyder alltså att grundlagen inte ens ska slå fast aborträtten som en del av kvinnors rätt till våra egna kroppar. Kommitténs förslag blir därmed fullständigt verkningslöst som skydd.

Kvinnofronten föreslår därför att:

- *om* aborträtten alls ska grundlagsfästas, en sådan paragraf istället ska formuleras: "*Var gravid kvinna har rätt till abort enligt bestämmelser som meddelas i lag.*",
- regeringen bör överväga om en grundlagsfäst aborträtt hellre borde placeras i regeringsformens andra kapitel under rubriken *Kroppslig integritet och rörelsefrihet*.

10.2. MÖJLIGHETEN ATT GÖRA SÄRSKILDA BEGRÄNSNINGAR FÖR ANDRA ÄN SVENSKA MEDBORGARE HÄR I RIKET

Aborträtten skiljer sig från de flesta andra rättigheter på grund av den speciella karaktären av en graviditet – det finns inget utrymme för tidskrävande prövningar eller liknande. Den kan därför inte liknas vid de andra begränsningar som listas i grundlagens kapitel 2, paragraf 25. Den svenska abortlagen är också utformad som den är för att möjliggöra så tidiga aborter som möjligt. Abort ingår i vård som inte kan anstå och är en rättighet för alla kvinnor som vistas i Sverige.

Kvinnofronten *motsätter oss* därför helt betänkandets förslag att grundlagsfästa statens möjlighet att i vanlig lag göra "*särskilda begränsningar*" i aborträtten för icke-svenska medborgare. *Ett grundlagsskydd av aborträtten måste gälla alla kvinnor.*

I och med att betänkandets förslag till grundlagsskydd av aborträtten är närmast meningslöst, innebär ett sådant tillägg också att det som i praktiken skulle komma att stärkas genom betänkandets förslag är *statens rätt att begränsa aborter för vissa kvinnor*; det vill säga dels för alla kvinnor som lever, verkar, arbetar eller studerar i Sverige utan att de har svenskt medborgarskap, dels för asylsökande och papperslösa kvinnor, och dels för kvinnor från andra länder som eventuellt kommer till Sverige för att göra en abort och själv betala för det. Vi vill här särskilt betona minnet av vår egen kvinnohistoria, då svenska kvinnor var tvungna att resa till Polen för att göra abort innan Sverige införde självbestämd abort 1975.

Kvinnorörelsen har i en gemensam debattartikel³ protesterat mot denna del av förslaget, just för att aborträtten är en del av *kvinnors mänskliga rättigheter* och därför måste gälla alla kvinnor, oavsett eventuellt svenskt medborgarskap.

Att grundlagsfästa statens möjlighet att *begränsa aborträtten* för icke-svenska medborgare skulle innebära att det stärkandet av aborträtten som sagts vara lagstiftarens intention istället skulle bli till ett motverkande av kvinnors mänskliga rättigheter.

Förslaget är inte heller förenligt med Sveriges internationella åtaganden. Exempelvis slår EU-rätten fast att personer från en annan medlemsstat ska behandlas på samma sätt som det egna landets medborgare, att diskriminering grundad på nationalitetsskäl är förbjuden.

Avslutningsvis

I debatten har det sagts att grundlagsskyddet skulle ha en normerande effekt, men det som normeras genom kommitténs förslag är alltså inte abort som *kvinnors rätt till våra egna kroppar*, eller abort som en självklar del av *kvinnors mänskliga rättigheter*. Det som grundlagsfästs och därmed normeras enligt betänkandets förslag är i praktiken *statens rätt att begränsa aborträtten för kvinnor som inte har svenskt medborgarskap*.

Eftersom detta inte är förenligt med EU-rätten förutsätter vi att regeringen inte går vidare med denna del.

Om införande av en sådan möjlighet att göra särskilda begränsningar för vissa kvinnor ändå bedöms vara ett villkor för grundlagsfästade av aborträtten måste Kvinnofronten avstyrka förslaget till grundlagsskyddad abort i sin helhet.

Stockholm den 27 april 2025

Kvinnofronten

NOTER:

1. Statens medicinsk-etiska råd: Livstecken efter sen abort. Smer-rapport 2019.
2. GREVIO (*Group of Experts on Actions against Violence against Women and Domestic Violence*) (2024)12: First thematic evaluation report – Building trust by delivering support, protection and justice – Sweden, 2024.
3. Debattartikeln "Aborträtten måste gälla alla kvinnor" undertecknad av 21 kvinnoorganisationer.